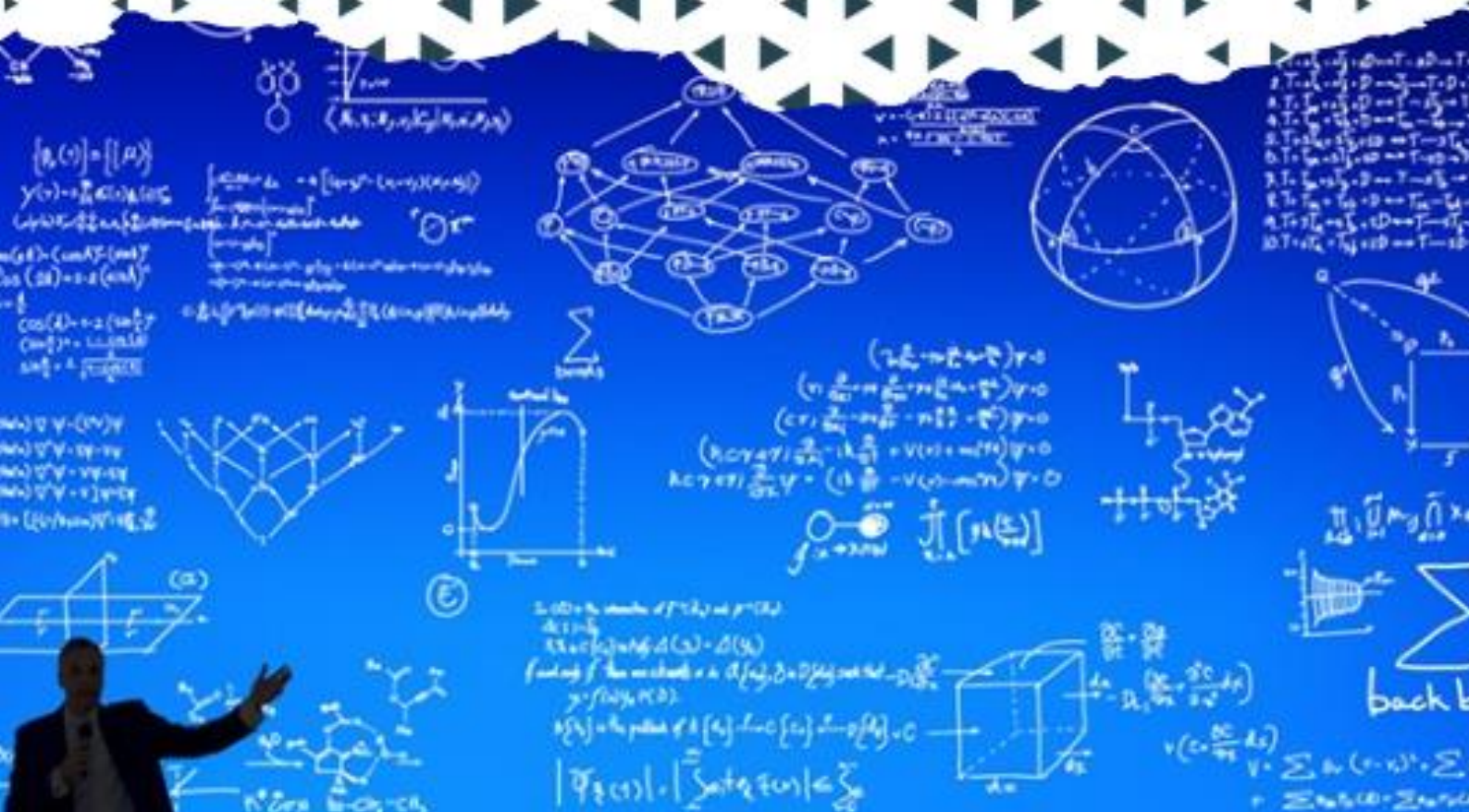

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

ZAMONAVIY ILM-FAN VA TA'LIM: MUAMMO VA YECHIMLAR ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

Google Scholar zenodo OpenAIRE

+998335668868

<https://innoworld.net>

2026

«INNOVATIVE WORLD» ILMIY TADQIQOTLARNI QO'LLAB-
QUVVATLASH MARKAZI

«ZAMONAVIY ILM-FAN VA TADQIQOTLAR: MUAMMO VA
YECHIMLAR» NOMLI 2026-YIL № 5-SONLI ILMIY,
MASOFAVIY, ONLAYN KONFERENSIYASI

ILMIY-ONLAYN KONFERENSIYA TO'PLAMI
СБОРНИК НАУЧНЫХ-ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЙ
SCIENTIFIC-ONLINE CONFERENCE COLLECTION

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net
O'ZBEKISTON-2026

BOSHLANG'ICH SINIF TEXNOLOGIYA DARSLARIDA CHIQINDI MATERIALLARDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI

Pulatova Nasiba Farxod qizi

Namangan Davlat Universiteti

1-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf texnologiya darslarida chiqindi materiallardan foydalanishning nazariy-metodologik asoslari, pedagogik shart-sharoitlari hamda didaktik imkoniyatlari tahlil etilgan. Shuningdek, o'quvchilarda ekologik tafakkur, ijodiy faoliyat va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot natijalariga asoslanib, samarali metod va yondashuvlar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: texnologiya ta'limi, chiqindi materiallar, ekologik kompetensiya, ijodkorlik, pedagogik shart-sharoit, boshlang'ich ta'lim.

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida ekologik muammolarning keskinlashuvi ta'lim tizimi oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. Jumladan, yosh avlodda ekologik madaniyatni shakllantirish, chiqindilarga ongli munosabatni rivojlantirish dolzarb masalaga aylangan.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida bu vazifani samarali amalga oshirish vositalaridan biri — texnologiya darslarida chiqindi materiallardan foydalanishdir. Mazkur faoliyat o'quvchilarning nafaqat mehnat ko'nikmalarini, balki ijodiy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi: pedagogik kuzatuv, tajriba-sinov ishlari, taqqoslash va tahlil umumlashtirish. Bu metodlar orqali chiqindi materiallardan foydalanishning samaradorligi o'rganildi.

Asosiy qism

1. Chiqindi materiallardan foydalanishning nazariy asoslari

Pedagogika fanida amaliy faoliyat orqali o'rganish (learning by doing) konsepsiyasi muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, o'quvchi faol ishtirok etgan jarayonda bilimlarni chuqurroq o'zlashtiradi.

Chiqindi materiallardan foydalanish quyidagi nazariy asoslarga tayanadi: faoliyatga asoslangan ta'lim konstruktivistik yondashuv ekologik tarbiya nazariyasi. Bu esa o'quvchini passiv emas, balki faol subyektaga aylantiradi.

2. Pedagogik shart-sharoitlar tizimi

Chiqindi materiallardan samarali foydalanish quyidagi kompleks shart-sharoitlarni talab etadi:

a) Didaktik shartlar

o'quv maqsadining aniq belgilanishi
topshiriqlarning bosqichma-bosqich murakkablashuvi
individual va differensial yondashuv

b) Psixologik shartlar

o'quvchilarda qiziqish uyg'otish
rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash
erkin ijodiy muhit yaratish

c) Tashkiliy shartlar

darsni to'g'ri rejalashtirish
zarur materiallar bilan ta'minlash
xavfsizlik texnikasiga rioya qilish

d) Ekologik yo'naltirilganlik
chiqindilarni saralash madaniyatini shakllantirish
qayta ishlash g'oyasini singdirish

3. Metodik yondashuvlar va innovatsiyalar. Texnologiya darslarida quyidagi zamonaviy metodlardan foydalanish tavsiya etiladi:

STEAM yondashuvi

Loyiha asosida o'qitish (Project-based learning)

Problemali ta'lim

Kooperativ o'qitish metodlari

Masalan, o'quvchilarga "Eski buyumdan yangi mahsulot yaratish" loyihasi berilishi mumkin. Bu orqali ular: muammoni aniqlaydi yechim ishlab chiqadi mahsulot yaratadi natijani himoya qiladi

4. Tajriba natijalari va tahlil. Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki:

chiqindi materiallar bilan ishlagan o'quvchilarda ijodkorlik 30–40% ga oshgan

darsga qiziqish sezilarli darajada ortgan

ekologik tushunchalar mustahkam shakllangan

Bu esa metodikaning samaradorligini tasdiqlaydi.

Xulosa. Tadqiqot natijalariga ko'ra, boshlang'ich sinf texnologiya darslarida chiqindi materiallardan foydalanish quyidagi pedagogik natijalarga olib keladi:

ekologik kompetensiya shakllanadi ijodiy fikrlash rivojlanadi amaliy ko'nikmalar mustahkamlanadi

Shu sababli, mazkur yondashuvni ta'lim jarayoniga keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni
- Davlat ta'lim standartlari
- Tolipov O'., Usmonboyeva M. – Pedagogika
- Ishmuhamedov R. – Innovatsion pedagogik texnologiyalar
- UNESCO – Education for Sustainable Development materiallari
- Zamonaviy pedagogik tadqiqot maqolalari